

сведения за жени - хайдутки.²³ Или, по-точно казано, липсва информация за реални исторически личности на моми - хайдутки, както е при немалка част от фолклорните образи на мъжете - хайдутки. И това, като че ли е в реда на нещата, особено като се имат предвид нормите на патриархалното общество и мястото на жената в него. Тя е носител на етническата традиция, тя е в основата на нейното опазване, но защитата на рода е мъжка работа още в стари времена.

Утвърждаването на образа на момата войвода се постига чрез опозицията мъжка дружина - мома. Най-разпространеният вариант е сърдита дружина заради това, че им е войвода жена и те не я искат. „Конфликтът“ е разрешен чрез състезание, в което във всичките му варианти побеждава девойката.

Образът на момата войводка или байрактарка се гради и утвърждава чрез една друга опозиция - между задължението ѝ да си приготви чеиза за предстоящата женитба и желанието ѝ да води хайдушка дружина. Само ще отбележа, че и тук, както при образа на момъка хайдутин е подчертана недвусмислено достигнатата зрялост - готовност за женитба от една страна и за хайдутство от друга.

Във всички случаи, за да се постигне желаната степен на идеализация на образа на войводата, в основата на тези мотиви стои опозицията мъжко-женско, разбирана в случая най-вече като силно-слабо. Но тук елементите са обърнати и женското става силно.

Конкретният случай, а може би и цялостното развитие на мотивите с моми - войводи е повлияно съществено от възрожденските идеи, изискващи висока степен на идеализация на образите и най-вече на образа на войводата. А може би в този късен образ на жената войводка да са съхранени и остатъци от стари представи, свързани с посвещението, особено като се има предвид и сюжета мома - войник в българското народно песенно творчество.²⁴

От краткия анализ на мотива избор на войвода може да се заключи, че основното в него е стремежът към утвърждаване високия статус на войводството. Защото изборът на войвода се осмисля като избор на героя, чрез който ще се възпроизвеждат наследените пред-